

Бармак Софія. Використання методу інтелект- карт Тоні Б'юзена у процесі викладання іноземних мов / Софія Бармак // Креативність особистості як фактор інноваційного розвитку суспільства : збірн. наук. праць. Вип. 2 / за ред. доц. В.В. Павленко. – Житомир : ФО-П Левковець Н.М., 2020. – 188 с. – С. 24-28.

*Бармак Софія,
студентка 22 групи ННІ іноземної філології.
Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент В.В. Павленко*

Використання методу інтелект- карт Тоні Б'юзена у процесі викладання іноземних мов

Швидкі темпи розвитку вимагають освоєння нових вмінь. Суспільний чинник підвищує значущість освіти та накладає свій відбиток. Підтвердженням дії суспільного чинника є різниця впровадження навчання в інших країнах. Лідерами ефективної системи навчання є Великобританія, Фінляндія, Ірландія, Китай. Досвід та технології навчання цих країн частково запозичується. В будь-якому випадку успішною можна назвати таку систему навчання, яку можливо застосувати в практичній дійсності.

Спілкування іноземними мовами входить до десяти ключових компетенцій НУШ. У школах є обов'язковим вивчення двох іноземних мов, і тому актуально використовувати різні методи для їх вивчення. Майнд-карти є одним із ефективних методів навчання, який був запропонованим англійським психологом та лектором Тоні Б'юзеном. Карти пам'яті були створені для запам'ятовування великої кількості матеріалу, а також для його спрощення, розуміння і для економії часу при конспектуванні. Метод був розробленим в 70-тих роках ХХ століття, проте свою популярність та новизну не втрачає і зараз.

Питання впровадження технології майнд-карт в освітньому процесі досліджували в своїх працях: Б. Санто, В. Хартман, Т. Б'юзен, Й. Шумпетер Б. Твісст.

Мета статті – ознайомитися з методом запам'ятовування, видами інтелект-карт, а також з можливостями їх застосування у професійній діяльності вчителя.

Тоні Б'юзен народився в 1942 році в Лондоні. У 1953 році у віці 11 років, (молодшому брату Баррі виповнилось 7 років), сім'я Б'юзенів переїхала до Канади. Матір працювала стенографісткою в суді, а батько – інженером-електриком. У віці 22 років Тоні Б'юзен завершив своє навчання в університеті Британської Колумбії, отримавши подвійний диплом з відзнакою з психології, англійської філології,

математики. Диплом магістра здобув в університеті Саймона Фрезера, який закінчив в 1966 році [1].

Перші ідеї розвитку інтелектуальних можливостей виникли в Тоні Б'юзена, коли він ще бувши студентом зіткнувся з проблемою засвоєння великого об'єму навчального матеріалу, помітивши, що мозок не здатен справлятися і зрештою здається коли отримує більше навантаження. Проблема полягала ще й в тому, що зусилля докладені при навчанні не сприяли успішності. Б'юзену навпаки здавалось, що чим більше він конспектував і вчив тим гіршими були його результати. Б'юзен ділиться своїми спогадами: «У свій час на другому курсі університету я якось зайшов у бібліотеку і запитав чи немає книг по теорії мозку та його практичних можливостях. Бібліотекар не роздумуючи направила мене в відділ медичної літератури. Коли я пояснив, що не збираюсь робити операцій головного мозку, а тільки лише правильно його використовувати, мені ввічливо відповіли що таких книг, певно, взагалі немає» [2, с. 11].

Отже, власні пошуки призвели до появи нових креативних методів. Перш за все Тоні Б'юзен дійшов до висновку, що ключ до справжнього успіху потрібно шукати в відповіді на питання на скільки раціонально використовуються мисленнєві можливості та інтелект. Б'юзен намагався знайти відповіді в спеціальній літературі. Окресленні питання: які є прийоми ефективного запам'ятовування? Як знайти шлях до творчого мислення? Як удосконалити навчання? Як оволодіти технікою швидкого читання? Яка природа мислення? – привели Тоні Б'юзена до ґрунтового вивчення психології, нейрофізіології, нейролінгвістики, мнемотехніки та кібернетики.

Зрештою Б'юзен зробив висновок: щоб досягти хороші роботи мозку потрібно дати можливість його потенційним здібностям працювати сумісно, аніж розглядати їх як окремі самостійні частини. Наприклад, один із прийомів мнемотехніки: конспектуючи, використовувати хоча б ще два кольори для виділення інформації. Таким чином до роботи залучаються одразу дві кори головного мозку: текст конспекту і мова – ліва півкуля і різні кольори, за які відповідає сприйняття, що є функцією правої півкулі.

У 1970 році Тоні Б'юзен вирішує писати про свій метод, зароджується ідея створення серії книг «Енциклопедія людського мозку та його можливості». У ході своєї викладацької та письменницької діяльності Тоні Б'юзен вивчив широкий спектр можливостей та переваг, які надає користування інтелект-картами. Він поєднав практичний метод з теорією людського мозку, а також сформулював ряд правил для коректного створення карт. З розвитком

комп'ютерних технологій почались розповсюджуватись електронні версії карт, які мають назву Xmind. Такі платформи як: XMind, MindJet Mindmanager, iMindMap, Mindmeister, Mind Node, FreeMind. допомагають створити картки.

На думку Тоні Б'юзена, вчитель перш за все повинен формувати ментальну грамотність, вміння вчитись. Базові знання повинні бути стійкими, що на їхній основі будувались нові.

Інтелект-карти, сьогодні, використовуються в педагогічній практиці, як допоміжний метод. Вони є ефективним інструментом структуризації та аналізу інформації. Використання цього методу має деякі переваги. Завдяки візуалізації пояснюється успіх. Наочність карт допомагає побачити ідею та її компоненти, додаткові позначення відразу дадуть розуміння, що означає інформація в карті. Всі ідеї розміщені таким чином на аркуші, сприяють продукуванню шляхів розв'язання завдань. Учитель може скористатись картами навіть при складанні плану уроку з іноземної мови.

Крім певних організаційних робіт та планування, метод безпосередньо застосовується під час навчання. Спочатку вчитель має виокремити тематичні розділи (загалом це можуть бути саме ті, що відповідають у підручнику). У кожному розділі потрібно окреслити головну тему та мету, що складають інформаційний блок. Запам'ятовування найуспішніше формується, коли вчитель разом із розкриттям змісту інформаційного блоку пояснює, чому інформація записана таким чином, що дає певний шифрований запис. Учні повинні зрозуміти, що механічне запам'ятовування опорного конспекту повністю не гарантує фундаментальність та міцність знань, тому, що робота з підручником також є важливою та необхідною.

Існують види майнд-карт, поділ яких залежить від того, як вчитель репрезентує інформацію (потрібно намагатися рухатися від детального до символічного):

1. *Деталізована карта* – навчальний матеріал максимально заповнений різними доповненнями тощо.

2. *Схематична карта* – подається в узагальненому вигляді головних ідей, є спрощеним варіантом ;

3. *Символічна карта* – оперує графічним зображенням інформації (символ, малюнок) протилежних понять.

Звісно, найкраще застосовувати всі види карт, рухаючись спочатку від деталізації і поступово до символічності.

Ментальні-картки допомагають при навчанні. На уроці завдяки методу учні проявляють активність, пришвидшується процес засвоєння матеріалу, підвищується та полегшується запам'ятовування.

На основі інтелект-карт відбувається мозковий штурм (який передбачає активне обговорення та пропонування ідей) а також огляд презентацій.

Метод є альтернативою для проведення різноманітних видів та форм контролю: письмовий, самостійні роботи, опитування (усне), взаємоконтроль (відноситься груповий взаємоконтроль також), особистісний контроль, перевірка домашнього завдання, тощо. В такому разі, отримані оцінки школяра, записується до аркуша як результат здобутих знань і містять свою зашифрованість. Малюючи з учнями ментальну карту, вчитель має змогу перевірити, як учні орієнтуються в темі, який їхній рівень сформованості вмінь та навичок [3]. Отже, різноманіття сфер застосування карт змінює й уявлення про складові навчального процесу.

Проте насамперед це зручний спосіб занотовування інформації, завдяки якому виділяється головне і випускається з уваги зайве. Форми та лінії формують ієрархічну структуру, під час аналізу текстів виникає розуміння зв'язків між поняттями. Карти-асоціацій розвивають критичне мислення та задають вектор на одержання позитивних результатів. Учні концентрують увагу на важливих речах, необмеженість дає вільний простір для висловлення, і тому, в результаті виникає позитивне відношення до навчання [4].

Отже, інтелект-карти є креативним методом, що повинен використовуватись у школі. Успішність ментальних карт на уроці пояснюється наочністю. Візуалізація допомагає побачити ідею та її компоненти, полегшує розуміння занотованої інформації. Крім того метод має широкий спектр можливостей, а саме:

- планування уроку;
- мозковий штурм;
- огляд презентацій;
- проведення різноманітних видів та форм контролю;
- мотивування учнів до навчальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Mike Clayton. Tony Buzan : Mind mapping. Management Pocketbooks. – [Електронний ресурс] / Mike Clayton. – Режим доступу <https://www.pocketbook.co.uk/blog/2016/09/27/tony-buzan-mind-mapping/>

2. Тони Б'юзен. Супер мышление / пер. с англ. Самсонов А.Е. Минск : Попурри, 2003. – 304 с.

3. Інтелект-карти - реальний крок у сучасній освіті. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-64C00512193D9>

4.Mindmap effektive Lernen Methode. - [Электронный ресурс]. -
Режим доступа : <https://www.edrawsoft.com/de/mindmap-examples-for-students.php>